

Jókat mondtak a magyarok, most dolgozhatnak

Meghökkenítő közlemény adta tudtul egy éve: Magyarország megfosztattott nemzeti parkjaitól, azok a szakma nemzetközi szervezete szerint csak tájvédelmi körzet besorolást kaphatnak.

A minap új hír jött. A távoli Venezuela fővárosából, Caracasból keltezték: a nemzeti parkok és védett területek 89 országból érkezett, 1500 képviselőjének kongresszusán visszaállított a rang.

Mi történt a rangfosztás és a rehabilitálás között? **Dr. Tardy János** helyettes államtitkár, megtérve Caracasból, furcsát mesél. Hogy a nemzeti parkokból nemzetközi ügy lett, mindössze adminisztrációs mulasztások következménye. Ahogy tapintatosan fogalmaz: kölcsönösen nem működött a szakmai kapcsolat egy nemzetközi és egy nemzeti szervezet között.

A Világ Természetvédelmi Uniója (IUCN) még 1989 vége felé érdeklődött a hajdani Környezetvédelmi és Vízgaz-

dálkodási Minisztériumban affelől, hogy miféle gazdálkodás – legeltetés, vadászás, favágás – folyik a nemzeti parkokban? Választ nem kapott, elküldte viszont szakértőit körbefürkészni; szinte inkognitóban, a tárca megkerülésével. S meghozatott a visszaminősítő döntés, ám most a nemzetközi szervezet felejtette el értesíteni a magyar természetvédelem új vezetőit. Tardy dr. is csak jóval később, tavaly tavasszal szerzett értesülést egy amerikai hírlevél fénymásolatából, és kért pontos információt, majd felülvizsgálatot.

– Ilyen döntés akkor a svédektől a lengyeleken, az osztrákokon át a franciáig sok országot érintett – mondja. – Önmagában a nemzetközi minősítésnek nincs közvetlen helyi kihatása, hiszen a nemzeti parkok létét nemzeti jogszabályok szavatolják. De különböző országoknak más-más szempontból nem mindegy az Unió álláspontja. Az angolok maguk kérték a visszaminősítést, mert az szabadabb kezét ad. Az osztrá-

rákoknak viszont az alacsonyabb besorolás azt jelenti, hogy a központi kormány nem, csak a tartományi finanszírozza a nemzeti park fenntartását. Nálunk ilyen anyagi motiváció nincs. Ám a döntés – amelynek normális körülmények között csak erkölcsi következménye lett volna – egy manipulatív játék eszköze lett. Mi, az új természetvédelmi vezetők, kaptuk a támadásokat, hogy csak erre vagyunk képesek.

A tévéhíradóban pár hónapja még a visszaminősítést jelentették be, akkor, amikor annak visszavonását jó ideje előkészítettük, már nagyjából el is értük. Elképzelhető a hatása annak az újságcikkekhez mellékelte fényképnek, amelyen egy „Nemzeti Park” tábla áthúzva szerepel, éppen abban az időszakban, mikor a feltűzelt paraszt hozzalátott az önkéntes földfoglaláshoz és a Kiskunságban kezdte feltörni a művelésre jobbára alkalmatlan védett földet is. Hiába hagyja ott az első sikertelen aratás után, a rezervátumnak ezzel már vége.

Tardy: Nehéz menet lesz, de vállaltuk

Tételes cáfolat

A dokumentumok valódiságához első látásra nem fér semmi kétség. Ezek alapján ma sem írnám meg másként *H. Ilona* esztéről a *Hercegnő háborúja* című riportot. A volt szemtanúnak, *Bezdán László* kisszövetkezeti elnöknek visszaemlékezése alapján most is ugyanúgy írnám meg a riportnak a *Rablázadás Tiszalökön* címet viselő második részét (megjelent 1992. január 29–30.)

De nyilatkozatokat kaptam, tiltakozásokat a tiszalökiektől, s úgy tűnik, joggal. Legelőbb is a riportban *Harasztinak keresztelt* családtól illik elnézést kérnem. Bár nem állítottam, hogy H. Ilonának igaza van, s hogy elhiszem, szülei nem az igaziak, hanem egy ávos házaspár, amely annak idején a nemzetközi internálótáborból őt elrabolta, adoptálta. Csak azt írtam, hogy születése körül a dokumentumok alapján tényleg nincs rendben valami. Megvallom, ezen ellentmondásos dokumentumokon ma sem igazodom el. Rajta az aláírások valódiaknak tűnnek. Ám láttam a szülőket, s H. Ilona kislányát. Tagadhatatlanok a jegyek, s igazolják a vérszerintiséget az Ilona születése

körül segítő tanúk is. Haraszi úr munkakönyve pedig azt támasztja alá, hogy soha nem dolgozott azon a tiszalöki területen, ahol a tábor volt. Tiszalökön járva olyan dolgokat láttam s hallottam, amelyek azt mondatják velem, hogy H. Ilonát, aki több mint egy fél éve eltűnt, gyorsan meg kell találni, mert hatóságos orvosi segítségre szorul.

A riportban H. Ilona igazát erősítette *Bezdán László* szemtanú, aki annak idején civilként dolgozott a táborban. Azt állította, hogy rengeteg gyerek volt a foglyok között. A helytörténeti kutatásokat folytató *Görbedi Miklós* azonban – aki számtalan fogollyal beszélt mielőtt a tábor eseményeiről könyvet írt –, tételesen cáfolja a nyilatkozatot. Az elbeszélésben nem stimmel a tábor helye, a létszám, a rablázadás körülménye, az meg főleg nem, hogy a táborlakók között gyerekek is voltak. A volt tiszalöki rabok szervezetének vezetőjével, *Tasnádi Friggyessel* is beszéltem, aki mindenben egyetértett a helytörténetessel. Bár a tényen nem sokat változtat, de sajnálatomra olyan emberrel nem találkoztam, aki a rablázadásnál jelen lett volna.

Réz Kata

A magyar természetvédők diplomáciai erőfeszítéseinek sikere a Caracasban írásban közzétett döntés: Magyarország korábbi négy nemzeti parkja visszakapja rangját. Ezek mellé sorolható a tavaly nemzeti parkká nyilvánított Fertő tavi is. Sőt: a konferenciának elfogadásra javasolt új kategorizálási rendszert a résztvevők leszavazták, viszont – a caracasi fellépés hatására – a magyarok kaptak felkérést, hogy a következő, két év múlva esedékes alkalomra dolgozzanak ki egy újat. És az itthoni teendők?

– Óriási munkában vagyunk. Hazai diplomáciai tevékenységünk eredményeként az Országgyűlés előbb a kárpótlási törvény, utóbb pedig a szövetkezeti átmeneti törvény kapcsán kiállt a védett természeti értékek mel-

lett: megfelelő csereakció szervezetiből állami tulajdonba és természetvédekezésbe kerülhetnek. Kárpát-medencében még részt megmaradt, ami a nemzeti parkok fenntartásában gati civilizációs folyamatban részint elpusztult. Onnantól már csak jó tanácsot tudunk adni: ne hogy megtegyük, amit ők sajnos megtegyek. Ha mi most magánkézbe kerülnek az értékes területek, évtizedekig biztosan nem lesz anyagi lehetőségünk arra, amire ők törekednek: a magánkézben lévő területek felvásárlására. A kárpótlásról csak a kormány künk egy sokak szemébe kell antideмокratikus folyamatba kell érvényesítenünk a mokrácia kibontakoztatásának idején. Kemény menet, vállaltuk!

Szőllősi Ferenc
Hetényi Zoltán felvétel